

Nr 284.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående extra vaktmästare vid farmaceutiska institutet m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels till beredande av arvode åt en extra vaktmästare vid farmaceutiska institutet under tiden den 1 april—den 31 december 1919 anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 1,400 kronor;

dels till beredande av arvode åt en extra vaktmästare vid nämnda institut under år 1920 anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst 1,865 kronor;

dels ock medgiva, att från och med år 1919, så länge de nuvarande lokala förhållandena vid omförmälda institut fortvara, den vaktmästare, åt vilken bostad jämte bränsle och lyse anvisas inom institutets lokaler, må åtnjuta dessa förmåner utan avdrag å den kontanta avlöningen.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde:

Extra vakt-
mästare vid
farmaceutiska insti-
tutet.

Till ecklesiastikdepartementet har den 22 februari 1919 inkommit ett av löneregreringskommittén avgivet, den 13 samma månad dagtecknat utlåtande över gjorda framställningar angående dels förbättrade avlöningsförmåner för professorer och laboratorer samt för en av vaktmästarna vid farmaceutiska institutet, dels ock anställande därstädes av ytterligare en vaktmästare. I sagda utlåtande har kommittén, som intagit en i stort sett mycket välvillig hållning gentemot ifrågavarande framställningar, tillstyrkt, bland annat, åtskilliga ändringar i farmaceutiska institutets ordinarie stat. Kommitténs förslag härutinnan, vilka synas mig vara grundade på goda skäl, torde i allt väsentligt böra i sinom tid föreläggas 1920 års riksdag. Att jag redan nu berört denna fråga beror därpå, att den ifrågasatta nya vaktmästarbefattningen, vilken av kommittén tillstyrkts, från institutets sida vitsordats vara av trängande behov påkallad redan innan en förändring av institutets stat kan hinna genomföras och träda i kraft. Då sist-

nämnda tidpunkt infaller tidigast med början av år 1921, har jag ansett det böra tagas under övervägande, huruvida icke för beredande av tillgång till extra vaktmästarhjälp under åren 1919 och 1920 särskilda extra anslag böra utverkas redan hos nu pågående riksdag. För att belysa denna fråga ämnar jag i det följande, bland annat, redogöra för berörda framställning om inrättande av en ny ordinarie vaktmästarbefattning vid farmaceutiska institutet. Denna framställning innefattas redan i en av institutets styrelse den 8 september 1917 till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse. Innan jag närmare ingår härpå, ber jag emellertid att få förutskicka följande erinringar:

I den före år 1901 gällande staten får farmaceutiska institutet fanns upptagen en vaktmästare. Uti den framställning från institutets styrelse, som, jämte annat, låg till grund för Kungl. Maj:ts förslag vid 1901 års riksdag, hemställdes om avlöningsförhöjning för vaktmästaren.

Vaktmästargöromålen vid institutet voro nämligen, enligt styrelsens mening, så omfattande, att de väl motsvarade vad som vid andra institutioner skulle fördelas på två personer. Vaktmästaren skulle ansvara för städning av auditoriet och femton andra lokaler, av vilka städerska blivit antagen endast för fyra. Han skulle vara mekanisk arbetare för att under ferierna reparera och underhålla alla redskap av metall; han skulle ock sköta ångpannan. Under de senare åren hade värme- och ventilationsledning inrättats i de åt institutet upplåtna lokalerna. Vid andra institutioner vore för vården av värmeledningen särskild eldare anställd. Vaktmästaren vore dessutom portvakt. Under vintern började hans arbete kl. 6 f. m. och räckte till kl. 10 e. m. Han vore alltså icke i stånd att bereda sig extra inkomster. Endast en ovanligt duglig och skötsam arbetare kunde åtaga sig detta arbete. Skulle principiella skäl lägga hinder i vägen för vaktmästaravlönningens höjande, hemställde institutets styrelse, att särskild ersättning måtte beredas för vård av värmeledning och ångpanna. ¶

Styrelsens omförmälda framställning föranledde Kungl. Maj:t att föreslå 1901 års riksdag att i staten för farmaceutiska institutet under rubriken »städning av lokalerna jämte skötsel av ångpanna samt värme- och ventilationsapparat» uppföra ett belopp av 850 kronor, varav 250 kronor beräknades såsom ersättning för skötsel av ångpanna samt värme- och ventilationsapparat.

Mot Kungl. Maj:ts framställning i nyssnämnda hänseende hade riksdagen icke någon erinran.

Jämlikt särskilda medgivanden av Kungl. Maj:t utgick av överskott å kurs- och terminsavgifter för vart och ett av åren 1904—1907 avlöningsfyllnad till en extra vaktmästare vid institutet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning beviljade riksdagen på extra stat för vart och ett av åren 1906 och 1907 till städning av institutets lokaler m. m. ett belopp av 150 kronor.

Vidare beviljade 1907 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t

å extra stat för år 1908 ett belopp av 600 kronor till städning av lokalerna m. m. Denna förhöjning var, liksom redan nyssnämnda för åren 1906 och 1907 beviljade extra anslag, föranledd av utvidgning av institutets lokaler.

Enahanda anslag, 600 kronor, anvisades av riksdagen för vartdera av åren 1909—1911.

I sitt den 10 november 1910 avgivna utlåtande i fråga om reglering av löneförhållanden m. m. beträffande farmaceutiska institutet anförde löneregleringskommittén rörande vaktmästarpersonalen vid institutet följande:

Beträffande vaktmästargöromålen vid institutet ävensom skötseln av ångpanna samt värme- och ventilationsapparater därstädes gällde för det dåvarande, enligt den av föreståndaren uppgjorda arbetsfördelning, att den ordinarie vaktmästaren hade att utföra egentliga vaktmästargöromål, vari även inginge städning m. m. av ett antal rum inom institutet; den vid institutet anställde extra vaktmästaren skulle deltaga vid de egentliga vaktmästargöromålen och i sådant hänseende även ombesörja städning av vissa rum, och åläga honom tillika skötsel av ångpanna, svavelväteapparat, värmelednings- och ventilationsapparater m. m. de tider, då sådant erfordrades, samt, under ferierna, rengöring och iordningställande av laboratorier med där befintliga apparater och utensilier.

Vid en institution av den omfattning, som farmaceutiska institutet dämera fått, vore det alldeles omöjligt, att erforderligt vaktmästarbiträde kunde lämnas av endast en person. Till och med de två personer, som för det dåvarande bestrede de nyssberörda göromålen vid institutet, voro till fullo sysselsatta, något som för kommittén framgått såväl vid besök å institutet som av lämnade uppgifter om deras dagliga tjänstgöringstid.

Då sålunda vid institutet förefunnes ett stadigvarande behov av två vaktmästare, hade kommittén ansett, att å institutets stat borde uppföras ytterligare en ordinarie vaktmästare, vilken tillika skulle tjänstgöra som maskinist och eldare.

Den dåvarande ordinarie vaktmästaren åtnjöt fri bostad och uppbar fördenskull enligt gällande stat i kontant avlöning 800 kronor, vartill emellertid under senare år kommit en årlig gratifikation å 200 kronor av överskott å kurs- och terminsavgifter.

Av de till städning av lokalerna jämte skötsel av ångpanna samt värme- och ventilationsapparater å ordinarie och extra stat beviljade medel — sammanlagt, från och med år 1908, 1,450 kronor per år — utgick till den extra vaktmästaren ersättning, beräknad efter 90 kronor i månaden, eller tillhopa 1,080 kronor om året. Återstoden av ifrågasvarande anslag, 370 kronor, utbetalades för städning.

Därest två ordinarie vaktmästare bleve upptagna å institutets stat, hade kommittén ansett den ene böra såsom förste vaktmästare erhålla de för motsvarande befattningshavare i fångvårdsstyrelsen vid 1910 års riksdag bestämda avlöningsförmåner.

Till den vaktmästare, som tillika skulle vara maskinist och eldare, ansåg kommittén böra utgå samma avlöningsförmåner, som tillerkänts andra vaktmästare i nyssnämnda styrelse.

I anslutning härtill hemställde kommittén, att i staten för farmaceutiska institutet måtte uppföras avlöning till en förste vaktmästare med 1,500 kronor, därav 900 kronor lön, 450 kronor tjänstgöringspenningar och

150 kronor ortstillägg, vartill kunde komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 100 kronor;

att för en vaktmästare, tillika maskinist och eldare, avlöningen måtte bestämmas till 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill kunde komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 100 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 100 kronor, efter ytterligare fem år; samt

att den bestämmelsen måtte intagas i staten att, därest vaktmästare i sådan egenkap åtnjöte fri bostad samt bränsle, skulle, så länge denna förmån kvarstode, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

I händelse av bifall till kommitténs förslag om anställande på institutets ordinarie stat av en ytterligare vaktmästare, tillika maskinist och eldare, borde det då å ordinarie och extra stat anvisade belopp, 1,450 kronor, till städning av institutets lokaler jämte skötsel av ångpanna samt värme- och ventilationsapparater minskas med ett belopp, ungefärligen motsvarande den till den extra vaktmästaren då utgående avlöning, eller till i avrundat tal 400 kronor, vilket belopp skulle avses till den städning, som ej inge i vaktmästarnas tjänstäligganden.

Kommittén hemställde alltså, att å farmaceutiska institutets stat måtte uppföras ett anslag av 400 kronor till städning av lokaler.

Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framlagda förslag till 1911 års riksdag blev av riksdagen bifallet.

Här må jämväl erinras, hurusom genom beslut av 1918 års lagtima riksdag angående reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare avlöningen för förste vaktmästare samt för vaktmästare, tillika maskinist och eldare, vid farmaceutiska institutet från och med år 1919 utgår med 1,900 kronor, därav 1,100 kronor lön, 650 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 100 kronor, efter respektive 3, 6 och 9 år. Därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och lyse, anvisas någon av ifrågavarande befattningshavare, skall av lönen avstås för bostad med bränsle 300 kronor samt för lyse intill viss maximiförbrukning 25 kronor om året.

Jag återgår nu till styrelsens för farmaceutiska institutet förenämnda skrivelse den 8 september 1917. Styrelsen har däri — under åberopande av den utredning, som åvägabragts av särskilda utav styrelsen tillsatta kommitterade för utredning angående en eventuell revidering av institutets stat och därmed sammanhängande frågor — framhållit, att en tredje vaktmästare vore för institutets behöriga skötsel nödvändig, och hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen göra framställning om att en ny vaktmästare måtte upptagas i institutets stat.

Omförmälda kommitterade hava i sin utredning meddelat detaljerade uppgifter å de åligganden, som för närvarande tillkomme vaktmästarpersonalen, samt framhållit

nödvändigheten, att vaktmästarnas antal på grund av göromålens omfattning ökades från två till tre. Utom den svåra olägenheten, att under pågående praktiska övningar vaktmästarhjälpen vore alldeles otillräcklig, förefunnes ingen möjlighet att med endast två vaktmästare vid institutet hålla lokaler, apparater och utensilier i det skick, som vore önskvärt. Underhållet av utensilier finge nu på grund av vaktmästarnas bristande tid i stor utsträckning ske genom anlåtande av hantverkare, vilket förhållande medförde rätt betydande kostnader.

Då förste vaktmästaren förutom den tillsyn, han ägde att hålla över institutets samtliga lokaler, på sin lott hade skötseln av alla »utgöromål» samt att lämna handräkning vid föreläsningarna, vore det klart, att hans hjälp i övrigt för de olika institutionerna endast i ringa mån kunde påräknas. Om arbetet å samtliga laboratorier skulle kunna försiggå utan onödig tidsutdräkt, måste, då förste vaktmästarens hjälp på grund av mängden av andra göromål, som åläge honom, icke i nämnvärd mån kunde påräknas, större möjligheter till handräkning förefinnas än dem, som kunde erhållas genom endast en vaktmästare.

På sätt framgår av vad jag yttrade under punkten 27 av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 9 januari 1919, i utdrag bilagt Kungl. Maj:ts proposition nr 2 till innevarande års riksdag, har farmaceutiska institutets styrelse i skrivelse den 12 september 1918 förnyat sin framställning om inrättande på ordinarie stat av en vaktmästarbefattning vid institutet utöver de två redan befintliga befattningarna; och har styrelsen därjämte hemställt om ett extra anslag å 2,000 kronor för att under år 1919 bliva i tillfälle erhålla extra vaktmästarhjälp.

Jag har redan nämnt, att löneregleringskommittén i sitt utlåtande av den 13 februari 1919 tillstyrkt inrättandet av den begärda nya ordinarie vaktmästarbefattningen vid institutet. Kommittén yttrar i detta avseende följande:

Såväl genom vad i den föreliggande framställningen i ämnet anföres som genom besök, vilket åtskilliga av kommitténs medlemmar gjort å institutets nuvarande lokaler, har kommittén bibringats den övertygelsen, att ytterligare en vaktmästarbefattning är för institutets verksamhet nödvändig. Med denna nya befattning böra enligt kommitténs mening förbindas avlöningsförmåner enahanda med dem, som institutets hittillsvarande vaktmästare numera åtnjuta.

Fri bostad,
utan avdrag å
de kontanta
löneförmå-
nerna, för en
vaktmästare
vid
farmaceutiska
institutet.

I sammanhang med den fråga, för vilken jag nu redogjort, torde lämpligen böra till behandling upptagas en av farmaceutiska institutets styrelse i skrivelse den 6 december 1918 gjord framställning om rätt till fri bostad m. m., utan avdrag å de kontanta avlöningsförmånerna, för den äldste av institutets nuvarande två vaktmästare.

Styrelsen åberopar en ansökning i ämnet av bemälda vaktmästare Carl Gustaf Ferm, vilken, efter vad styrelsen upplyser, den 12 september 1893 anställdes vid institutet. I sin ansökning har Ferm hänvisat till »den utomordentligt krävande» tjänst-

göring, som åläge honom i angivna hänseenden såsom förste vaktmästare, ävensom där- till att han även hade att förrätta sådana göromål, som egentligen åläge en portvakt.

Styrelsen säger sig i allt kunna vitsorda riktigheten av vad Ferm anført samt meddelar, att Ferm har sin bostad inom institutets lokaler, 2 rum och kök i vindsvå- ningen, och att han därför får vidkännas avdrag å kontanta lönen.

Under erinran att de institutet tillhörande avdelningarna äro fem — institutio- nerna för kemi, botanik, teknisk farmaci, fysik och bakteriologi — anför styrelsen vidare, bland annat, att lokalernas spridda läge och otidsenlighet göra arbetet med desamma tillsyn tyngre än vad det under andra, gynnsammare förhållanden behövde vara.

Åberopande jämväl vad som i bostadsförmån medgivits två vaktmästare vid kungl. biblioteket, hemställer styrelsen om framställning till riksdagen, att å farmaceutiska in- stitutets ordinarie stat måtte ått »förste vaktmästaren» beredas förmånen av fri bostad jämte bränsle och lyse.

Skulle styrelsens nämnda hemställan icke kunna bifallas, föreslås, att, i betraktande av att Ferm, sedan han anställdes vid institutet, på ett sällsynt plikttroget sätt skött sin tjänst, han måtte såsom personlig löneförmån komma i åtnjutande av fri bostad jämte bränsle och lyse.

Löneregleringskommittén, som i sitt meranämnda utlåtande av den 13 februari 1919 yttrat sig jämväl över nu förevarande förslag, har därvid på det sättet förordat förslaget, att, så länge de nuvarande lokala förhål- landena vid institutet fortvara, den vaktmästare, ått vilken bostad jämte bränsle och lyse anvisas inom institutets lokaler, må åtnjuta dessa förmåner utan avdrag å den kontanta avlöningen.

Jag vill till en början erinra, att jag vid anmälan den 9 januari 1919 av de medelsbehov under åttonde huvudtiteln, som borde tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för samma år, förklarade mig icke kunna tillstyrka styrelsens för farmaceutiska institutet framställning om ett anslag å 2,000 kronor till extra vaktmästarhjälp under år 1919. Jag grundade denna min ståndpunkt på det nära samband, som förefanns mellan sagda fram- ställning och det till löneregleringskommittén hänskjutna förslaget om uppförande på institutets ordinarie avlöningsstat av en ny vaktmästar- befattning, vilket förslag ej kunde föreläggas 1919 års riksdag. Först- nämnda fråga har emellertid nu, sedan kommittén avgivit sitt mot- sedda utlåtande i ämnet, kommit i ett förändrat läge. I betraktande av att kommittén efter verkställd utredning funnit anställandet vid institutet av en tredje vaktmästare vara för institutets verksamhet nödvändigt, anser jag det icke försvarligt att vidare undanskjuta styrelsens begäran om ut- verkande av medel till avlönande redan under år 1919 av en ny vakt- mästare. Ett tillmötesgående av denna begäran synes mig — då behovet av tjänsten i fråga nu synes otvivelaktigt — vara så mycket mer påkallat, som styrelsens ursprungliga framställning i ämnet avläts redan den 8 sep-

Departement-
schefen.

tember 1917 och vederbörande vid institutet alltså icke vållat, att frågan om den nya befattningens uppförande på ordinarie stat ej kan komma till avgörande förrän vid 1920 års riksdag.

Jag är således för min del beredd att tillstyrka förslag till den nu samlade riksdagen angående beviljande av erforderliga medel till arvode åt en extra vaktmästare vid institutet såväl för år 1919 som för år 1920. Anslaget för år 1919 torde emellertid kunna bestämmas till lägre belopp än för år 1920, alldenstund med hänsyn till den redan tilläggdagångna tiden av året arvode icke lär beräknas förrän tidigast från och med den 1 april 1919. Arvodet för helt år bör beräknas efter den för den tilltänkta ordinarie vaktmästarbefattningen av lönerogleringskommittén förordade avlöningen, 1,900 kronor, och således, efter sedvanligt avdrag för belopp, motsvarande pensionsavgift, bestämmas till 1,865 kronor. Anslag till sistnämnda belopp bör således vid bifall till mitt förslag, äskas på extra stat för år 1920; på 1919 års tilläggsstat skulle begäras 1,398 kronor 75 öre eller, avrundat, 1,400 kronor.

Erforderliga medel till dessa anslagsbehov, som ej äro beräknade i den för årets riksdag framlagda statsverkspropositionen jämte vederbörande proposition om tilläggsstat, torde bliva att tillgå genom inskränkningar å andra håll i de under åttonde huvudtiteln av nämnda propositioner framlagda anslagskraven.

Vidkommande härefter framställningen om fri bostad med bränsle och lyse för den äldste av institutets nuvarande två vaktmästare utan avdrag å den kontanta avlöningen torde denna framställning böra bifallas på det sätt lönerogleringskommittén förordat. Jag föreslår, att ifrågavarande förmån må tillerkännas vederbörande redan från och med år 1919.

På grund av det anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till beredande av arvode åt en extra vaktmästare vid farmaceutiska institutet under tiden den 1 april—den 31 december 1919 anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 1,400 kronor;

dels till beredande av arvode åt en extra vaktmästare vid nämnda institut under år 1920 anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst 1,865 kronor;

dels ock medgiva, att från och med år 1919, så länge de nuvarande lokala förhållandena vid oförmälda institut fortvara, den vaktmästare, åt vilken bostad jämte

bränsle och lyse anvisas inom institutets lokaler, må åtnjuta dessa förmåner utan avdrag å den kontanta avlöningen.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen biföll Hans Maj:ts Konungen; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hemming Gadd.
